

## Latviešu vēsturisko zemju likums

Latvijas Republika 1918. gada 18. novembrī ir izveidota, apvienojot latviešu vēsturiskās zemes – Vidzemi, Latgali, Kurzemi, Zemgali un Sēliju. Apvienota un nedalāma Latvija starptautiskos līgumos noteiktās robežās ir viens no neaizskaramajiem Latvijas valsts konstitucionālās identitātes elementiem, kas garantē latviešu nācijas, tās valodas un kultūras pastāvēšanu un ilgtspēju cauri gadsimtiem.

Latviešu vēsturiskajās zemēs uz baltu sentautu – kuršu, latgaļu, zemgaļu un sēļu – kultūras un valodas bāzes veidojusies latviešu nācija. Latviešu nācijas tapšanā būtiska bijusi seno zemes pirmiedzīvotāju lībiešu kultūras un valodas ietekme, kā arī latvietība visos laikos bijusi atvērta mijiedarbībai ar latviešu vēsturiskajās zemēs dzīvojošām mazākumtautībām.

Latviešu vēsturiskajās zemēs ir unikālas un atšķirīgas latvietības iezīmes, tradīcijas, valodas dialekti un izloksnes, kultūrvēsturiskās vides savdabība un vietējo kopienu uzturētas kultūrtelpas. Latvietības daudzveidība, kultūrtelpas un latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskā vide ir latviešu nācijas kopēja bagātība, kas ir valstiski atbalstāma un attīstāma.

Latviešu vēsturiskajām zemēm ir vietējo kopienu piederības iezīmētas saskares līnijas, kuras pēc iespējas ņemamas vērā valstslietās. Katrai latviešu vēsturiskajai zemei piederīgajai kopienai un katrai kultūrtelpai ir ne tikai tiesības, bet arī atbildība kopt un attīstīt savu kultūrvēsturisko vidi un kopīgo identitāti, lai to varētu saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm. Valstij un pašvaldībām pēc iespējas jāsekmē labvēlīgi sociāli ekonomiskie apstākļi vietējo kopienu pastāvēšanai un izaugsmei, jo vietējās kopienas ikdienā uztur latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu identitāti un kultūrvēsturisko vidi.

### 1. pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir:

- 1) veicināt latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju kopīgo identitāti un piederību Latvijai;
- 2) garantēt latviešu vēsturisko zemju kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību.

### 2. pants. Likuma darbības joma

(1) Likums nosaka pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturisko zemēm – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai, kā arī valsts un pašvaldību pienākumus likuma mērķa sasniegšanai.

(2) Latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju kopīgo identitāti un piederību Latvijai stiprina arī šajās zemēs vēsturiski veidojošās kultūrtelpas. Valsts un pašvaldību uzdevums ir atbalstīt un sekmēt šo kultūrtelpu pastāvēšanu. Kultūrtelpu atbalsta pasākumus noteic šis likums un Nemateriālā kultūras mantojuma likums.

### **3. pants. Latviešu vēsturiskās zemes**

(1) Latviešu vēsturiskā zeme ir vēsturiski izveidojusies Latvijas Republikas daļa, kuru raksturo unikāla kultūrvēsturiskā vide un tās iedzīvotāju kopīga identitāte.

(2) Pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturiskajām zemēm nosaka šā likuma 1. pielikums. Latviešu vēsturiskās zemes attēlotas šā likuma 2. pielikumā.

### **4. pants. Latviešu vēsturisko zemju iedzīvotāju tiesības un atbildība**

(1) Ikvienam latviešu vēsturisko zemju iedzīvotājam ir tiesības kopt un attīstīt kopīgo savas zemes identitāti un kultūrvēsturisko vidi, kā arī veicināt kopīgo ieinteresētību to saglabāt un nodot nākamajām paaudzēm.

(2) Latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšana un ilgtspējīga attīstība ir attiecīgās zemes iedzīvotāju, kuriem ir kopīga identitāte, atbildība.

### **5. pants. Valsts pienākumi likuma mērķa sasniegšanā**

(1) Valsts sekmē latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību.

(2) Valsts izstrādā un īsteno saskaņotu un pastāvīgu politiku un atbalsta pasākumus latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

(3) Valsts nodrošina Latvijas senās pamattautības – lībiešu – identitātes un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību saskaņā ar likumu “Par Latvijas nacionālo un etnisko grupu brīvu attīstību un tiesībām uz kultūras autonomiju”.

(4) Valsts veicina bijušā Abrenes apriņķa Abrenes pilsētas, Kacēnu pagasta, Upmales pagasta, Linavas pagasta, Purvmalas pagasta, Augšpils pagasta un Gauru pagasta kultūrvēsturiskā mantojuma un vēsturiskās atmiņas apzināšanu un saglabāšanu.

### **6. pants. Pašvaldību pienākumi likuma mērķa sasniegšanā**

(1) Pašvaldība nodrošina atbalstu latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

(2) Latviešu vēsturiskajā zemē ietilpstošās pašvaldības sadarbojas un veicina šīs zemes kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un iedzīvotāju kopīgas identitātes izjūtu.

(3) Ja pašvaldības administratīvajā teritorijā ietilpst dažādām latviešu vēsturiskajām zemēm piederīgas pilsētas un pagasti, pašvaldībai ir pienākums

vienvērtīgi atbalstīt attiecīgo latviešu zemju kultūrvēsturiskās vides saglabāšanu un iedzīvotāju kopīgu identitāti.

### **7.pants. Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības pasākumu plānošana un finansēšana**

(1) Ministru kabinets apstiprina Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plānu (turpmāk — Plāns), lai saskaņotu valsts un pašvaldību īstenotos pasākumus latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai, kā arī koordinēti un mērķtiecīgi izmantotu šim mērķim pieejamos valsts un pašvaldību resursus.

(2) Plāns ir nacionālā līmeņa vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, kas uz septiņiem gadiem nosaka uzdevumus latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanas un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā, kas izriet no Nacionālā attīstības plāna un politikas pamatnostādņēm, paredzot juridiskus, administratīvus, organizatoriskus pasākumus, kā arī to finansiālu nodrošinājumu.

(3) Plāna izstrādi nodrošina Kultūras ministrija sadarbībā ar citām valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām un latviešu vēsturisko zemju kopienu pārstāvjiem.

(4) Finansējumu Plāna īstenošanai paredz ikgadējā valsts budžeta likumā.

(5) Pašvaldības savās attīstības programmās nosaka juridiskus, tehniskus, organizatoriskus, administratīvus un finansiālus pasākumus kultūrvēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai.

### **8.pants. Latviešu vēsturisko zemju attīstības padome**

(1) Latviešu vēsturisko zemju attīstības padome (turpmāk – Padome) sekmē valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību sadarbību un lēmumu pieņemšanu jautājumos, kas skar latviešu vēsturisko zemju identitāti un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību. Padome veicina saskaņotu politikas un atbalsta pasākumu izstrādi latviešu vēsturisko zemju identitātes un kultūrvēsturiskās vides un kultūrtelpu saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai, kā arī pārrauga Plāna īstenošanu.

(2) Padomes sastāvā ir:

1) kultūras ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, finanšu ministrs, ekonomikas ministrs, izglītības un zinātnes ministrs, satiksmes ministrs un zemkopības ministrs. Padomes sastāvā iekļautos ministrus var aizvietot ministra pilnvarota persona. Par ministra pilnvarotu personu var būt ministrijas parlamentārais sekretārs, valsts sekretārs, valsts sekretāra vietnieks vai ministrijas struktūrvienības vadītājs;

2) Valsts prezidenta pārstāvis;

3) Saeimas pārstāvis;

4) pa diviem pašvaldību vēlētiem pārstāvjiem no katras latviešu vēsturiskās zemes.

(3) Padomes priekšsēdētājs ir kultūras ministrs, kurš vada Padomes darbu. Padomes locekļi no sava vidus ievēlē divus Padomes priekšsēdētāja vietniekus.

(4) Padomes darbā ar padomdevēja tiesībām var piedalīties latviešu vēsturisko zemju, kultūrtelpu un vietējo kopienu pārstāvji.

(5) Padomes locekļi par darbību Padomē atlīdzību nesaņem.

(6) Kultūras ministrija ir atbildīga par Padomes darbības organizēšanu un tās sekretariāta funkciju nodrošināšanu.

(7) Ministru kabinets apstiprina Padomes nolikumu un sastāvu, kā arī nosaka pašvaldību pārstāvju ievēlēšanas kārtību un kārtību, kādā veidā nodrošina latviešu vēsturisko zemju, kultūrtelpu un vietējo kopienu pārstāvju līdzdalību Padomes darbībā.

### **9.pants. Likuma mērķu sasniegšanas uzraudzība**

Ministru kabinets reizi gadā iesniedz Valsts prezidentam un Saeimai ziņojumu par paveikto likuma mērķu sasniegšanā un Plāna īstenošanā, kā arī iecerēto turpmāko darbību.

### **Pārejas noteikumi**

1. Ministru kabinets līdz 2021. gada 30. jūnijam apstiprina Padomes nolikumu, kā arī izdod noteikumus, kas nosaka pašvaldību pārstāvju deleģēšanas kārtību un kārtību, kādā veidā nodrošina latviešu vēsturisko zemju, kultūrtelpu un vietējo kopienu pārstāvju līdzdalību Padomes darbībā.

2. Ministru kabinets līdz 2021. gada 31. decembrim apstiprina Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plānu.

3. Ministru kabinets pirmo ziņojumu Valsts prezidentam un Saeimai par paveikto likuma mērķu sasniegšanā un Latviešu vēsturisko zemju un kultūrtelpu attīstības plāna īstenošanā iesniedz līdz 2022. gada 30. jūnijam.

Likums stājas spēkā 2021. gada 1. jūlijā.

Valsts prezidents



Egils Levits